

ÁLLATVÉDELEM

Az Országos Állatvédő Egyesület tagjai és a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségébe tartozó egyesületek tagjai külön előfizetés nélkül, tagdíjuk ..... fejében kapják .....

AZ „ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET“ ÉS A „MAGYARORSZÁGI
≡ ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK SZÖVETSÉGÉ“ -NEK KÖZLÖNYE ≡
BUDAPEST IX., ERNŐ-UTCA 11-13. Telefon: József 6-70

Ezen lap közleményeinek utánnyomását nemcsak szívesen megengedjük, hanem tisztelettel ..... kérjük is .....

Megjelenik egyszer havonként
Előfizetési ára 1 évre 2 korona

A belügyminiszter állatvédelmi rendelete.

Az Orsz. Állatvédő Egyesület múlt évi szeptember 6-án 2145. sz. a. a következő felterjesztést intézte a belügyminiszter úrhoz:

Nagyméltóságú Miniszter Úr!

Engedje meg Nagyméltóságod, hogy az állatvédelem érdekében Nagyméltóságodhoz tiszteletteljes kéréssel járulhassunk.

Az állatokkal való emberséges bánásmód ma már a civilizáció egyik követelménye, melynek Egyesületünk alapszabályaiból folyó kötelességeinél fogva országszerte érvényt szerezni törekedik.

Az e részben kialakult gyakorlat szerint említett feladatunkban elsősorban a vidéken általunk létesített állatvédő egyesületek támogatnak bennünket. De mivel ezek száma még korántsem elegendő, és a meglévő egyesületek sem gyakorolhatják a kellő ellenőrzést, mi meglévő és fokozatosan szaporított összeköttetéseink révén, részint a vidéki lapok útján, részint magánügynek panaszos leveleiből szerzünk tudomást a vidéken elkövetett állatkínzásokról.

Minden ily esetben az illetékes főszolgabíróhoz, vagy rendőrkapitányhoz megkereséssel fordulunk, melyben vizsgálatot, megfelelő eljárást és az eredmény közlését kérjük.

A földmivelésügyi miniszter úr említett eljárásunkat mindinkább méltányolván, azt hathatósan támogatja. Nevezetesen minden egyes esetben tett lépésünkről a földmivelésügyi miniszter úrhoz is jelentést teszünk, aki a fontosabb esetekben az illetékes hatóságtól az iratokat bekívánja és az intézkedésről egyesületünket értesíti.

Az állatvédelmi kihágások üldözésében illetékes hatóságok az említett gyakorlat alapján mondhatni kivétel nélkül az ügynek megfelelő módon járnak el, és ebben a m. kir. csendőrség közreműködését veszik igénybe.

Mivel a hatósági eljárás eredményes volta a legtöbb esetben attól függ, hogy a m. kir. csendőrség közegei a nyomozást a lehető eréllyel végzik, azt a kérdést intéznők a m. kir. csendőrség vezetőségéhez, hogy közegeit megfelelő értelemben felhívni szíveskedjék.

Bár meg vagyunk győződve arról, hogy a m. kir. csendőrség példászerű működéséhez híven a szóban-

forgó nyomozások körül is teljes alaposággal jár el, mégis az ügy érdekében fekvőnek találunk azt, ha az állatvédelem érdekei, illetőleg az állatkínzások komoly és erélyes üldözése a csendőrség közegeinek különös figyelmébe ajánlatnák.

Jól tudjuk, Nagyméltóságú Miniszter Úr, hogy m. kir. csendőrségünkre mily sokoldalú és nehéz szolgálat sulyosodik, és tudjuk azt is, hogy a csendőrség létszáma távolról sem felel meg akár a mai kor, akár a mi különleges viszonyaink szabta igényeknek. Ha mégis terhére bátorkodunk lenni Nagyméltóságodnak, azzal a kéréssel, hogy a magyar királyi csendőrség közegei utasítást nyerjenek arra nézve, hogy az állatvédelem ellen elkövetett kihágások üldözése tekintetében minél nagyobb odaadással járjanak el, ezen lépésünkben vezérel egyfelől ama meggyőződésünk, hogy Nagyméltóságod előadott kérésünk indokait méltányolja, másfelől az az igazság, hogy az állatkínzásban bűnös emberekben szunnyadozó vadság miben sem különbözik attól a vadságtól, mely az emberek élet- és vagyonsbiztonsága ellen törő amaz egyének tulajdonsága, akiket a csendőrség állandóan szemmel tartani, kézrekeríteni és megérdemelt büntetésüknek átadni köteles.

Bátrak vagyunk Nagyméltóságodat mély tisztelettel kérni, hogy a jelen előterjesztésünk értelmében a m. kir. csendőrségnek kiadandó utasításról bennünket is értesíteni kegyeskedjék.

*

Az Országos Állatvédő Egyesület ezen felterjesztésére a m. kir. belügyminiszter úr a következő rendeletében utasította a m. kir. csendőrséget a ker. parancsnokságok útján az állatkínzások nyomozásának erélyes végzésére:

Szám: 167.694/1913. V—b. Tárgy: Az állatvédelem ellen elkövetett kihágások üldözése.

Körrendelet. (Valamennyi parancsnokságnak.)

Az állatokkal való emberséges bánásmód ma már a civilizáció egyik követelménye, melynek az Országos Állatvédő Egyesület alapszabályaiból folyó kötelességénél fogva országszerte érvényt szerezni törekszik.

Az e részben kialakult gyakorlat szerint ebbeli feladatában elsősorban a vidéken általa létesített állatvédő egyesületek támogatják, de mivel ezek száma még korántsem elegendő és a meglévő egyesületek

sem gyakorolhatják a kellő ellenőrzést, az egyesület fokozatosan szaporított összeköttetései révén részint a vidéki lapok útján, részint magánegyének panaszos leveleiből szerez tudomást az állatkínzásokról.

Az állatvédő egyesület minden ily esetben az illetékes főszolgabíróhoz vagy rendőrkapitánysághoz megkereséssel fordul, melyben a vizsgálat megejtését, megfelelő eljárást és az eredmény közlését kéri.

Az állatvédelmi kihágások üldözésében illetékes hatóságok mondhatni kivétel nélkül eljárásukban a m. kir. csendőrség közreműködését veszik igénybe és, mivel a hatósági eljárás eredményes volta a legtöbb esetben attól függ, hogy a csendőrség a nyomozást a kellő eréllyel végzi, felhívom: utasítsa alárendeltjeit, hogy az állatokkal való emberséges bánásmód szigorú ellenőrzése mellett az e téren felmerülő nyomozásokat is kellő eréllyel végezzék.

Budapest, 1913 évi november hó 19-én.

A miniszter helyett

Perényi s. k.,
államtitkár.

Mivel etessük a madarakat?

A Resiczabánya és Vidéke Állatvédő Egyesület által a téli etetés ügyében felvetett kérdésre vonatkozólag bátor vagyok tudatni, hogy a madaraknak kínált kenyérmorzsával való téli etetése csakugyan nagyon ártalmas és így a madárvédelem szempontjából tilos.

Etápszert veszélyessége azonban nem annaksótartal-mában, hanem a savanyú erjedésre való hajlamában van, amely által a madarakban halálos bélhurutot idézhet elő. Különösen áll ez a nem teljesen száraz földre vagy hóra szórt kenyérmorzsára.

Kevésbé veszélyes, de az erjedésre való hajlama miatt szintén károsná válhat a főzelékféle is, amelyet ez okból csakis külön e célra tartott deszkán és naponként megújítva szabad adnunk.

A kenyérmorzsával való etetés már azért is célszerűtlen, mert a rovarvő teletől madarak nem is kedvelik, csak végszükségből nyúlnak hozzá s így az rendszeren a véredek zsákmánya lesz.

A főképen a *cinégék* megmentésére irányuló téli etetésre a következő tápszerek alkalmasak: *faggyú, háj, szakma, tőkemag, napraforgómag, kendermag, dió, mák.* A magevő madarak — *pintyfélék* — számára *gabonajaja* — *oesú* — és főképen *köles*.

A kitelelő feketerigóknak *sült almát* s esetleg *levesfőzeléket* adunk tiszán tartott deszkán, melyet legjobb sűrű fenyőfa alá helyezni. Vagy pedig összel megszáritott és télen meleg vízben felpuhított *bodzát* kötözünk a fák déli oldalára.

Csőrgy Titusz

a M. k. Ornith. Központ titkára.

Állatvédelmi körutazás.

A Temesvári Állatvédő Egyesület felkérte az Orsz. Állatvédő Egyesület főtitkárát, Fodor Árpád tanárt, hogy természetvédelmi előadásorozatában működjék közre egy előadással. Az előadást február elsején vasárnap délután négyszáz főnyi lelkes közönség hallgatta meg. Egy óra hosszáig beszélt az előadó az állatvédelem iskolai szerepéről. Az előadásról a Temesvári Állatvédő Egyesület titkára, Bodrossi Lajos tanár, tudósítást küldött, melyet a szövetséges egyesületek rovatában közlünk.

Ezt az alkalmat felhasználta a főtitkár arra, hogy az útbasó szövetséges egyesületeket meglátogassa. Szolnokon Winter András tanár elnökkel és a városi főjegyzővel értekezett a taggyűjtésről és egyéb teendőkről. Megállapodás jött létre, hogy a főtitkár a tavaszszal előadást tart Szolnokon.

Aradon Varjassy Lajos polgármesterrel, Kiss Ferenc anyakönyvvezetővel és a polgármester titkárával tárgyalt a főtitkár és arra a megállapodásra jutottak, hogy a polgármester e hó végére összehívja a közgyűlést és működésbe hozza az egyesületet.

Ugyancsak Aradon értekezett a főtitkár Csenkey Károly újaradi m. k. állatorvossal, aki járási állatvédő egyesület létrehozásán fáradozik.

Békéscsabán előadást tartott a főtitkár a Kaszinóban. Itt a vármegyei gazdasági egyesület titkárát, Solyomy Lipótot sikerült megnyerni az egyesület további vezetésére. A főtitkárt dr. Tarján Tibor ügyvéd, Németh István szerkesztő és Zahorán Pál városi intéző kalauzolták.

Innen Gyulára ment a főtitkár, hol Wieland Dénes gyógyszerész kezdeményezte az állatvédő egyesület alakítását. Jövő hó elején Kéry Gyula főispán hazatérével hamarosan elintézik az ügyet. Pártolják a mozgalmat a polgármester, csendőrfőhadnagy, a tüdőbajosok szanatoriumának igazgatósága és különösen régi ügybarátunk és az Orsz. Állatvédő Egyesület alapító tagja, Koronka Béla dr. ezredorvos.

Wieland Dénes gyógyszerész biztatására felkértük az ő bátyját, *Wieland Sándor dr. szarvasi* főszolgabírókat is állatvédő egyesület alakítására.

Madárpusztítás a kalapdíszért.

Egy nemes érzékre és érző szívre valló cikk író-nője, dr. Lendl Adolfné teljesen úgy gondolkodik, mint jómagam és így aláírom én is minden szavát, sőt én azt indítványozom, hogy mi magyar nők, akik az állatvédő egyesületnek tagjai vagyunk, álljunk össze egy ligába és küzdjünk szóban és írásban a madárdísz-toll viselése ellen.

Magától értetődik, hogy az, aki a ligának tagja, maga sem hordhat kócsag, gém, kolibri stb. tollat a kalapján.

De miután egy kis dísz mégis csak akarunk a kalapjainkon hordani, megírom az érdeklődő kartárs-

nőim részére, hogy én milyen tolldíszet használok már évek óta a kalapjaimon.

Azok, akik engem ismernek, tudják, hogy rövid haját viselek és így nem hordhatok mindenféle fantasztikus kalapformát, hanem egyszerű férfikalap-formájúakat. Pl. van egy sötétbarna valeurkalapom, ezen két vérceszárny ékeskedik.

Ez volt az első vércse, amit a fiam 15 éves korában lőtt, ezelőtt 4 évvel és ennek emlékére tűztem a kalapomra és viselem szeretettel.

Van egy másik nemezkalapom, az már újabb, azon egy szép kácsaszárny van.

Erre is büszke vagyok — saját tenyészetemből került ki a kácsa — és miután jó étvággal elfogyasztottuk — a szárnya felkerült a kalapomra és tudtam, hogy egész Pesten nincs még egy ilyen kalap. Szóval ez egy eredeti ujdonság. Már két év óta járok ebben Pestre, de még senki sem utánozta. Pedig érdemelte volna! Annyira unikum az.

Az idén, június elején, Breslauba utaztam az ottani kiállítást megtekinteni és résztvettem az éppen akkor ott üléselő „Ostdeutscher-Frauenkongress“-en. Útikalapnak a panamámat hordtam és azon egy csokor árvalányhaj lengedezett.

A nemei hölgyek kíváncsiak voltak, hogy micsoda tulajdonképpen az a kalapdísz?

Azt hitte az egyik, hogy az valami kócsag-féle. Én erre azt mondtam neki, „csak nem hordok én kócsagtollat, mikor az állatvédő egyesületnek tagja és nagy madárbarát vagyok“.

Megmondtam nekik, hogy ez egy növény, egy magyar különlegesség.

Erre többen azt kérdezték, hogy lehet-e majd Budapesten kapni és nem-e nagyon drága. (Többen, t. i. a választójogi nőkongresszusra készültek fővárosunkba.) Kérdezték a növény nevét, de én, bár folyékonyan beszélek németül, nem tudtam a német elnevezését és csak azt mondtam, hogy szó szerinti lefordítva, árvalányhaj „Weisenmädchenhaar“.

A „Gartenlaube“ 40-dik számában aztán úgy aposztrofál engem egy német író: „Die Dame mit dem Weisenmädchenhaar“ És megemlékezett arról is, hogy ilyen dísz volt a kis kalapomon.

Ez a hölgy t. i. 9 társával meglátogatott engem Herceghalom-pusztán, június hó 14-én, mert kíváncsi volt egy magyar gazdaságra, a férjemre, de főleg a 9 gyermekemre. És ezek annyira megtetszettek neki, hogy a cikknek azt a címet adta: „Die Frau mit den 9 Kindern“ és azon kezdte: „Die Dame mit dem Weisenmädchenhaar!“

Így tüntettem én a madártollviselés ellen Németországban. Folytassuk sokan Magyarországon.

Zemplényi Lászlóné.

Egyesületi és szövetségi hírek.

Jelentés

az Országos Állatvédő Egyesület választmányának és a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetsége végrehajtó bizottságának folyó évi január 30-án tartott együttes üléséről.

Jelen voltak marosi Máday Izidor elnökle alatt Monostori Károly, K. Nagy Sándor, dr. Stern Adolf alelnökök, Gróder Kornélné, özv. Kolozsváry Károlyné, dr. Mariska Istvánné, Rajesics Hedvig, özv. Schmidt Miklósné, dr. Barys Aladár, Bartos Hugó, Fenyvessy Adolf, Gróder Kornél, dr. Jellinek Ede, dr. Mariska István, dr. Rajic Dusán, Selymessy Ferenc, Szeőke Béla választmányi tagok, Fodor Arpád főtitkár, Häsler Károly titkár, dr. Fülei Szántó Endre s. titkár, dr. Baráth Zoltán, Hajdu József megbízottak, Farkas Géza vendég. Kimentette magát Hauszmann Alajosné, Grimm Gusztáv és Grimm Gusztávné alelnökök, Simoni Lakatos Ida, Feder Ferencné és Fein Dávid vál. tagok, Marosi József Esztergomból.

Elnök az ülést megnyitva, a jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri K. Nagy Sándor és dr. Mariska István urakat.

1. Elnök bejelenti őszinte sajnálkozásának kifejezése mellett *Grimm Gusztáv ügyvezető alelnöknek leköszönését* és felolvastatja az erről szóló levelet. Többek hozzászólása után elnök az egyhangulag nyilvánuló sajnálkozásból kifolyólag annak a reményének ad kifejezést, miszerint sikerülni fog az egyesület nagyérdemű ügyvezető elnökét maradásra bírni. Evégből az általános óhajnak megfelelőleg azt határozza a választmány, hogy küldöttség járuljon Grimm ügyvezető alelnökhöz, mely küldöttség tagjait megválasztatnak Monostori és dr. Stern alelnökök, Kolozsváry Ferencné, dr. Mariska Istvánné, dr. Mariska István választmányi tagok, Fodor Arpád főtitkár, Häsler Károly titkár.

Figyelemmel arra, hogy Grimm ügyvezető alelnök leköszönését azzal indokolja, hogy idejét magánügyeire kell fordítania, a választmány az elnök javaslatára kimondja, hogy általában lehető mértékben könnyíteni kíván az ügyvezető alelnök teendőin. Nevezetesen azt határozza, hogy ügyvezető alelnököt az állatmenedékház vezetése alól felmenti és az állatmenedékház kezelésével járó egyes teendőket *Häsler* titkárra és *Márk* állatorvosra ruhazza, akik eddig is buzgalommal és szakértelemmel működtek közre.

Kimondja továbbá a választmány, hogy az egyesületi kiadványok és nyomtatványok, kiváltképen a *Gyermeknaptár expedíciója* szintén az ügyvezető alelnök könnyebbsége végett jövőre az egyesület székházában rendeztessék be és végeztessék.

Elnök bejelenti továbbá, hogy Szilassy Paula úrnő, mint az „Örömhír“ gyermeklap szerkesztője, azzal a kéréssel fordult az egyesülethez, hogy a régebbi Gyermeknaptárak egyes közleményeit és ábráit a nevezett lapban felhasználhassa, mely kérést az elnökség teljesítette. A választmány ezt a bejelentést K. Nagy Sándor, Fenyvessy Adolf, Monostori Károly hozzászólása után helybenhagyólag tudomásul veszi.

Elnök indítványozza, hogy abból az alkalmából, hogy a M. kir. Ornithologiai Központnak bel- és külföldön elismert nagytekintélyű évkönyve, az „Aquila“ XX. folyama jelent meg: Herman Ottó az intézet nagyérdemű vezetőjét az egyesület és a szövetség üdvözölje. A választmány, illetőleg végrehajtó bizottság egyhangulag ilyen értelemben határoz.

2. Hänsler Károly titkár bemutatja a mult ü'ések jegyző-könyveit, melyek tudomásul vétetnek.

3. Fodor Árpád főtitkár jelentéséből kivonatilag közöljük a következőket:

A vallás- és közoktatásügyi miniszterium két új államtitkárát: dr. gróf Klebersberg Kunó és Ilosvay Lajos urakat írásbelileg üdvözöltük és ők megleghangú válaszukban megígérték ügyeink támogatását.

A földmivelésügyi miniszteriumban azon ügyosztály vezetését, melybe az állatvédelem tartozik, Tervej Imre miniszteri tanácsos úrtól Ebersz Károly miniszteri tanácsos úr vette át. Távozó régi jóakarónktól levélben búcsúztunk el, új vezetőnket szintén írásbelileg üdvözöltük. Ebersz Károly miniszteri tanácsos úr rendkívül melegen viszonzta köszöntésünket.

A vidéki lapok szerkesztői a hozzájuk intézett körlevelünk nyomán rendkívül fölkarolták ügyeinket, amiért több lapnak köszönetet küldtünk.

Az állatkinzások és madárpusztítások üldözését a földmivelésügyi miniszter pártfogása alatt országsszerte folytattuk, lapunkban 28 eljárásról közöltünk tudósítást, de e tevékenység hatása oly esetekben is meglepő, melyekben nem léptünk közbe. Mutatják ezt a szegedi, sárvári, kassai, székesfehérvári és más szigorú ítéletek.

A vidékről bejövő kóbor ebek tárgyában irtunk a székesfőváros tanácsához.

A téli lóvédelem érdekében kérelmünkre a budapesti államrendőrség főkapitánya dec. 22-én köriratot adott ki és a főparancsnok napiparancsban adott utasítást az osztályparancsnokságoknak.

Ezenkívül a Magyar Híradó révén felhívást intéztünk a nagyközönséghez a téli állat- és madárvédelem érdekében. E felhívást sok lap közölte.

A természetvédelem érdekében országos bizottság szervezését kértük a földmivelésügyi minisztertől és e felterjesztés másolatát megküldtük hat tudományos egyesületnek. Ezek közül a Kir. Természettud. Társulat és az Orsz. Erdészeti Egyesület hozzájárulásukat fejezték ki.

Nov. 20-án megbízottainknak értekezlete volt Lendl Adolf alelnökünk vezetése alatt. Stefkovits Ferenc ker. kapitány képviselte az értekezleten a m. kir. államrendőrséget. A megbízottak intézményét a hölgyekre is kiterjesztettük. Az 1914. évi igazolványokat a főkapitánysághoz küldtük láttamozás végett.

A főtitkár Budapesten négy állatvédelmi előadást tartott u. m. a budai ifj. kongregáció cserkészcsapatainak, a máv. munkásgimnáziumban, az Orsz. Népoktató Egyesületben és a tisztviselőtelepi áll. főgimnáziumban.

Jan. hó 14-én állatvédelmünk egyik vezérférfia, Antal Gábor ref. püspök, a Komáromi Állatvédő Egyesület díszelnöke befejezte nagy nemzetnevelő munkában eltöltött életét. Áldott legyen az ő emléke!

December hónapban három új állatvédő egyesület tartotta meg alakuló közgyűlését és ezekkel szövetséges egyesületeink száma 40-re emelkedett.

Munkácson Ferstl Hugó kezdeményezésére Papp Antal g. kath. püspök úr védnöksége és Kossey Elek g. kath. főesperes elnöksége alatt 59 taggal alakult meg az egyesület.

Szolnokon Csanády Aurél gazd. felügyelő kezdeményezésére a Tiszavidéki Ujság és Horváth Albert polgármester közreműködésével alakították meg az egyesületet. Winter András áll. gimn. tanár elnöklete alatt egyelőre 50 tagja van az egyesületnek.

Gyulafehérvárott Altmann Gyula jár. állatorvos volt a megalakító. Jelen volt és szép beszédet tartott az egyesület védője, gróf Majláth G. Károly erdélyi püspök úr. Roska Miklós h. polgármester elnöklete mellett egyelőre 70 tagja van az egyesületnek.

Munkácson és Gyulafehérvárott jelen volt és előadást tartott a főtitkár. Szolnokról azonban nem kaptunk előzetes értesítést.

Alakulások remélhetők még Szilágymegyében, Beregszászon Zalaegerszegen, Kaposvárott, Brassóban, Besztercén, Besztercebányán, Ujpesten, Kispessten, Gödöllőn és másutt.

A Kolozsvári Á. V. E. dr. Páter Béla gazd. akad. igazgató elnöklete alatt újjászervezkedett. Baján Szathmáry Sándor titkársága, Szombathelyen Benda László jegyzősége ígér haladást.

19 szövetséges egyesületről közöltünk tudósításokat „Állatvédelem“ c. lapunkban, u. m: Miskolc, Eperjes, Komárom, Kassa, Pozsony, Ipolság, Temesvár, Szeged, Kolozsvár, Székesfehérvár, Kőszeg, Celldömölk, Baja, Sopron, Szentgotthárd, Szombathely, Esztergom, Munkács és Resicabánya egyesületeiről.

Négy egyesület közgyűléséről és tiz vál. ülésről kaptunk jelentést.

Temesvári egyesületünkben állatvédelmi előadás-sorozatot rendez Bodrossi Lajos tanár, titkár. Komáromban Joó István tartott két madárvédelmi előadást.

Az O. Á. V. E. kérelmére a M. K. Ornithologiai Központ késznek nyilatkozott állatvédő egyesületeink számára vetítő madárképsorozatot köicsönadni a képek magyarázatával.

Egyesületeink jelentéseiből és az említett adatokból azt a benyomást meríthetjük, hogy szövetségünk általában örvendetes föllendülést mutat, jóllehet vannak olyanok is, mint Arad, Kevevára, Békéscsaba egyesületei, melyek nem működnek, mint a szövetség élő tagjai. Ezeknek talpraállításán épen most fáradozunk.

4. Hänsler titkár pénztáros bemutatja az 1913. évi zárszámadást, mely szerint az egyesület vagyona 100.738 korona 17 fillér és a pénztári forgalom 47.571 korona 79 fillér, mutatkozik 198 korona 75 fillér egyenleg.

A választmány a zárszámadást elismerésének nyilvánításával a számvizsgáló bizottság bírálatának fenntartása mellett tudomásul veszi.

Az állatvédő felvigyázó jelentése 387 eljárásról számol be.

A tagok létszáma: 193 alapító és 1231 rendes tag.

5. Főtitkár jelenti, hogy a madarak és fák napja tárgyában hirdetett irodalmi pályázat révén 32 pályamunka érkezett be, melyek most vannak bírálás alatt. Az eredmény fényesnek mondható, tekintve nemcsak a munkák számát, hanem azt, hogy a munkák nagyobb része igen magas színvonalon áll.

6. Főtitkár jelentést tesz az 1914. évi Gyermekeknaptár terjesztéséről, az ülés napjáig kerekszámában 240 ezer példányt lehetett elhelyezni. A választmány mindkét jelentést örvendetes tudomásul veszi.

7. Titkár bejelenti az ujabban a tagok sorából jelentkezett megbízottakat, u. m. jókai Bangha Sándor, Grimm Gusztáv, Grimm Gusztávné, Löw Károlyné, dr. Bielek Károlyné, Feszler Károlyné, Schmidt Miklósné, dr. jókai Bangha Sándorné, Simoni Lakatos Ida, Kolozsváry Károlyné, Blau Pálné, Székely Imre, Krizbay Mária, dr. Mariska Istvánné, Gách Istvánné, apáti Abt Clotilde. A választmány a jelentkezett megbízottakat, ezek között első ízben a nőtagokat örömmel üdvözli és a megbízottak sorába igatolni rendeli.

8. A november 20-án a megbízottak értekezletén, Hajdu József, Barta Rudolf és Reif Ágoston megbízottak által tett indít-

ványokat a főtítkárr adta elő, mely indítványokat többek hozzá-
szólása után lényegtelen módosítással a választmány fogantatás-
végét az elnökséghez utalta.

9. Az elnökség javaslatba hozza, hogy Farkas Géza és Székely Imre joghallgatók, akik az egyesület ügyeiben eddig is önzetlenül munkálkodtak és eljárak, az alapszabályok megfelelő módosításának és a közgyűlés jóváhagyásának fenntartásával ideiglenes segédtitkároknak megválasztassanak.

A választmány a nevezetteket egyhangúlag megválasztja.

10. Indítványok során gyulai Rosenberger Mór írásban benyújtott indítványait tárgyalta a választmány és ezek után elnök az ülést bezárta.

Az Országos Állatvédő Egyesület köréből.

Államtitkárok válasza. A vallás- és közoktatásügyi miniszterium két új államtitkára, Ilosvay Lajos dr. és gróf Klebersberg Kuno dr. megleghangú levéllel viszonzták az Orsz. Állatvédő Egyesület üdvözlő iratát. Az állatvédelem iskolai ügyei Klebersberg gróf ügykörébe tartoznak.

Küldöttség Grimm Gusztáv alelnöknél. Az Orsz. Állatvédő Egyesület rendkívül buzgó és áldozatra kész ügyvivő alelnöke a jan. 30-án tartott választmányi gyűlés elé azt a szomorú írásbeli jelentést terjesztette, hogy változott körülményeinél fogva le kell mondania az ügyvivő alelnöki állásról. A választmány nem fogadta el a lemondást, hanem elhatározta, hogy minden terhet, mely alkalmatlan az ügyvivő alelnöknak, levesz válláról és küldöttséget bízott meg, hogy öt állásába a való megmaradásra bírja. A küldöttség f. hó 6-án kereste föl a szeretett alelnököt. A küldöttség tagjai voltak: özv. Kolozsváry Károlyné, özv. Schmidt Miklósné, Stern Adolf dr., Mariska István dr., Monostori Károly és Fodor Árpád. Stern Adolf dr. szívhez szóló szavakban tolmácsolta, hogy nem is lehet elképzelni Grimm Gusztávot az egyesület nélkül, és az egyesületet Grimm Gusztáv nélkül. Monostori Károly elősorolta az ő nagy érdemeit, az állatvédőház megalapítása, a helyi állatvédelem gyakorlata, a kiadványok terjesztése, az „Állatvédelem” megteremtése körül. A többiek is ecsetelték, hogy az, aki igazán szíve szerint állatvédő, az nem is tud e működéstől visszavonulni. Grimm Gusztáv ily ostrommal szemben kijelentette, hogy az ügyvivő alelnöki tisztséget a rendes évi közgyűlésig hajlandó tovább vezetni, mert teendőinek egy részét a titkár és az állatorvos veszi át.

A macskaadó-bizottság febr. 7-én második értekezletét tartotta. K. Nagy Sándor elnökle mellett jelen voltak: Csörgey Titusz, a M. K. Ornith. Központ titkára, Guckler Károly, székesfővárosi erdőmester, Stern Adolf dr., ezredorvos, alelnök, Fodor Árpád főtítkár és Häsler Károly titkár. Az elnök jelenti, hogy az első értekezlet határozata szerint a titkár külföldi adatokat kért és kapott is. Főolvasták Chernel István és Monostori Károly alelnökök, a Kassai Állatvédő Egyesület szakvéleményét, Häsler Károly titkár ismertette a külföldi adatokat és a jelenlevők mindegyike kifejtette véleményét. Kifejezést nyertek itt a közigazdaság, az általános állatvédelem, a madárvédelem, a macskavédelem és a társadalmi felfogás szempontjai. Végül az elnök kimondta, hogy a véleményeket az Orsz. Állatvédő Egyesület választmánya elé terjeszti, mely hivatott a döntésre.

Köszönet hírlapoknak. Az O. Á. V. E. az állat- és madárvédelem érdekében tevékenykedő közléseikért a Szászváros és Vidéke, Nyírvidék, Nyitrávámegye, Ungvári Közlöny, Beregi Közlöny, Sárvári Járásí Hírlap, Székely Nép, Csákova és Vidéke és Rába-

közi Közlöny, Székelyudvarhely, Pécsi Napló, Balatonvidék (Keszthely), Komáromi Lapok, Lévai Hírlap, Felsőmagyarország (Kassa), Felvidéki Ujság (Kassa), Közérdek (Nagyenyed), Esztergomi Lapok, Országos Ellenőr (Kecskemét) és Szécsényi Hírlap szerkesztőinek köszönetet mond. (140.)

Állatvédő szabályrendelet Győrben. Az O. Á. V. E. a Győri Hírlap dec. 21.-i számából értesülvén arról, hogy Győr város tanácsa állatvédő szabályrendelet alkotásával foglalkozik, a város tanácsához azzal a kéréssel fordult, hogy az ügy állásáról értesítést adjon. (2855.)

Bizony Emil végrendelete. A lapok újból felelevenítették Bizony Emilnek a végrendeletét, aki vagyont az országos állatvédő egyesületre hagyta. Megírták azt is, hogy a végrendeletet Bizony Emil egyetlen örököse, Bizony Ákos tüzérszázados, perrel támadta meg. Az Országos Állatvédő Egyesületnek jogtanácsosa, Németh Imre dr. a következőket közli az érdekes pörösködéstről: Bizony Emil 1909-ben halt el. Törvényes örökösei Bizony Ákos orsz. képviselő és Hosszúfalussyné, szül. Bizony Vilma volnának, kik a végrendeletet nem támadták meg. Hegtámadta azonban Hosszúfalussyné Bizony Vilmának a fia, Hosszúfalussy Ákos tüzérszázados. A per már 1910. július 26-án indult meg Miskolcon a törvényszék előtt, ámde a periratváltások csak 1912. június havában fejeződtek be. Ez idő óta a bíróság csak a bizonyítékok összegyűjtése körül tevékenykedik, iratokat gyűjt össze és ezek becsatolására ír ki ugynevezett jegyzőkönyvi tárgyalásokat. A legutolsó ilyen tárgyalás az elmúlt év, 1913. július havában volt, azóta semmiféle tárgyalást ez ügyben nem tartottak.

Állatkínzás és madárüldözés. Aszódon magánegyéntől érkezett panasz szerint jan. 2-án a 281. sz. ház előtt egy bútorzállító szekeres felháborító módon kizozta lovát. Az O. Á. V. E. a főszoigabirót kereste meg, hogy a tettest kinyomozza és az eljárást megindítsa. (74/1914.)

Komáromban a Komáromi Lapok jan. 7-iki száma szerint közbotrányt okozó állatkínzást követett el egy kocsis, akit a közlemény írója fel is jelentett. Az O. Á. V. E. a város rendőrkapitányát megkereste, hogy a megindított eljárás eredményéről az egyesületet értesítse. (70/1914.)

Hódmezővásárhelyt, a Hódmezővásárhely c. lap. dec. 30.-i száma szerint K. S. hentessegéd felháborító kegyetlenséget követett el egy sertésen. Az O. Á. V. E. a rendőrkapitányt megkereste, hogy a tettest példásan büntesse meg és a lap szerkesztőjét felkérte, hogy állatvédő egyesület alakítására irányuló mozgalmat indítson. (80.)

Győrött a Győri Híradó jan 3.-i száma szerint nagy mértékben folyik a madárüldözés. A lap utal a kassaiak példájára, ahol a madárüldözőket 100—100 korona bírsággal marasztalták el. Az O. Á. V. E. a rendőrkapitányhoz megkeresést intézett és a Győri Állatvédő Egyesületet is közreműködésre hívta fel (60/1914.)

Tatán a Tata és Tóváros c. lap jan. 3. száma szerint kivált gyermekek üldözik a hasznos madarakat. Az O. Á. V. E. intézkedés végett a tatabi főszoigabiróhoz fordult. (100.)

Ujpesten magánkézből vett panaszoslevél szerint többen iparszerűleg foglalkoznak hasznos madarak fogásával. Az O. Á. V. E. a rendőrkapitányhoz fordult intézkedés végett (90.)

Szerencsen a Tokaj-Hegyalja c. lapban Persenszky Károly igazgató panaszt emel, hogy ott a madárüldözés nagyban folyik, és ajánlkozik arra, hogy a tetteseket a hatóságnak megnevezze. Az O. Á. V. E. a szerencsi főszoigabiróhoz intézett megkeresésében megfelelő intézkedéseket kér. (160.)

Az Orsz. Állatvédő Egyesület új tagjai: Alapító tag: Hauszmann Alajosné. Rendes tagok: Goldhammer József magánzó

özv. Freimann Izidorné, Dr. Juhász Mihály ügyvéd, özv. Nánássy Ernőné, id. Szeőts Béla, (Tavarna), Váry Szabó Elemér, Gunszt Miklós, Gruber Leó, gyalui Rosenberger Sándor földbirtokos, Frankl Frigyesné, Kühnemann Pálné, Király Andor igazgató, Blazsek Agost f. v. főkertész, Morbitzer Dezső f. v. főkertész, Stoffer Sándor f. v. főkertész, Szilágyi József f. v. kertész, Mühle Jenő f. v. kertész, Király Lajos f. v. kertész, Decker József f. v. kertész, Forgács Lászlóné, dr. Bielek Károlyné, Galló Istvánné, Weyvoda József, gyalui Gyaluy Pál gyógyszerész, Agárdi Ede s. jegyző, Molnár Antalné, Jaskovich József gyógyszerész, báró Kemény Pál m. kir. honv. főhadnagy, Mihajlovics Klára, Mohaupt Adolf, Székely Imre joghallgató, özv. Kőszeghy Istvánné, Zarka Elemér kir. főmérnök, apáti Abt Klotild, Kneif Annus.

A szövetséges egyesületek köréből.

A Gyulafehérvári Állatvédő Egyesület tisztviselői: Védnök: gróf Majláth Gusztáv Károly püspök; diszelnök: Novák Ferenc kir. tan., polgármester; elnök: dr. Roska Miklós polgármester-helyettes; ügyvezető alelnökök: Karpiss János főgimn. tanár. Altmann Gyula m. kir. állatorvos; titkár: Bodó Ferenc főgimn. tanár; pénztáros: Oelberg Ernő közig. gyakornok; ügyész: dr. László Jenő ügyvéd. — *Választmány:* a) rendes tagok: Ujházy Béla v. tanácsos, Dániel Imre kir. ügyész, Roska József v. főkapitány, Czirlea Aurél, Reichert Rezső v. állatorvos, Urbán Gyula, Reithoffer Jenő főgimn. tanár, Fucks Nándor, Deutsch Manó, Ötvös Mihály, dr. Csubry Bonifác, Ruszán Florián, Rass Károly főgimn. tanár, Szentpéteri János, Körösy László v. főszámvévő, Albert Vilmos főgimn. tanár. b) Póttagok: Schermann Kálmán, Gyulafy Albert. 146/1914.

A Szombathelyi Állatvédő Egyesület közgyűlése f. évi jan. 11-én folyt le *Éhen Gyula* elnökle mellett. Első tárgy Somogyi Ferenc titkári jelentése a múlt évről. A jelentés panaszkodik ama közöny miatt, mellyel az egyesület szép hivatása iránt a közönség, sőt még egyik-másik tag is viselkedik; büszkén mutat fel ennek dacára társadalmi működésük terén elért jelentős eredményeket. Igaz ugyan, hogy a tagok száma az év folyamán ugyancsak az említett közöny miatt lepadt 171-re, de a megmaradtak annál buzgóbb tevékenységet fejtenek ki. Az egyesület a múlt évben tagjait jelvényekkel látta el, aminek folytatása a jövőre nézve nem mutatkozik célszerűnek; a rendőrkapitányt felkérte az elnökség, hogy a legénység iskolázásába vegye fel az állatvédelmi törvényeket is s azok szigorú megtartására, ellenőrzésére utasítsa őket; felhívta a rendőrség figyelmét az állatok szállításánál előforduló kinzásokra; nagy gondot fordított az eszmék iskoláinkban való terjesztésére. Hasznos madaraink védelmére a város parkjaiban 22 fészkelőt és 5 etetőt állított fel, melyek állandó gondozás alatt vannak.

A tetszéssel fogadott jelentés után a múlt évi zárószámadás s a jövő évi költségvetés került tárgyalásra. A múlt év 990.30 K. bevétellel, 703.26 K. kiadással s így 287.04 K. maradvánnyal zárult. A jövő évi költségelőirányzat azonban még az előző éveknél is szűkebb határok között mozog, mert sok tagot a teljes részvétlenség miatt egészen törölni kellett s így a bevétel is érezhetően csökkent. Jövő évi előirányzat: 841 K. bevétel, 533 K. kiadás s így 308 K. maradvány.

Végül tisztújításra került a sor. Elnökké újból megválasztott *Éhen Gyula*, alelnökké *Steiner Miklós* és dr. *Mayer Ferencné*. Titkárrá *Somogyi Ferenc*, pénztárossá *Merten Józsefné*,

ügyésszé dr. *Klausz Gyula*, jegyzővé *Benda László*. Egyszersmind újra választott a választmány 30 férfi és 30 nőtagja, 183/1914.

A Szeged és Vidéke Állatvédő Egyesület közgyűlése jan. 25-én folyt le nagy és előkelő közönség jelenlétében. A közgyűlésen nagy számmal jelentek meg hölgyek is. A nagy számban megjelent egyesületi tagokat *Orkonyi Ede* dr. elnök kuriai bíró üdvözölte, aki elnöki megnyitójában foglalkozott az állatvédelemmel, az állatvédő egyesületek humánus céljaival és az állatok iránt érzett szeretettel; majd lelkes szavakban hívta fel az egyesület tagjait a kitartó és lankadást nem ismerő munkásságra. A megnyitó beszéd után *Lantos Béla* titkár adta elő jelentését, amelyből a közgyűlés örömmel győződött meg az egyesület nagy munkásságáról. A titkári jelentésből kiemeljük a következő, az egyesület működését jellemző adatokat: A szegedi tanuló ifjúság közül az országos ifjúsági Madárvédő Ligában 7800 tag van; a kiválóan szerkesztett állatvédelmi Gyermeknaptárakból 3900 darabot osztottak szét. A hideg idő beálltával a város sétaterein, fás részein az éneklő madarakat az egyesület eleséggel látta el; a szárnyas állatok és a halak kinzásának megakadályozására megtette a szükséges lépéseket. A földmivelügyi minisztériumtól 200 darab fészkelőt kért. Az állatkinzókat a büntető bíróságnak feljelentette; szigorú büntetést is alkalmaztak 48 esetben; a büntetés leginkább 20 korona és két napi elzárás volt. A titkár jelentésében megemlékezett mindazokról, akik az egyesületet erkölcsileg és anyagilag támogatták. *Kövessy József* előterjesztette pénztárnoki jelentését, amelyből a közgyűlés örömmel győződött meg arról, hogy az egyesület anyagilag is jól áll, amennyiben készpénzben van 1341 korona 48 fillér. A közgyűlés a Szövetség végrehajtó bizottságába megválasztotta *Lantos Béla* titkár és *Piukovits Ödön* választmányi tagot. A közgyűlés a *Fluck Ferenc*-féle alapítvány kamataiból egy-egy darab 10 koronás arannyal jutalmazta *Mészáros Sándor* 48-as, *Varga István* 24-es, *Angyal Mátyás* 85-ös és *Kardos József* 90-es számú városi rendőröket, akik az állatvédelem terén az egyesületnek legtöbb szolgálatot tettek és legtöbb állatkinzást akadályoztak meg. A megjutalmazott rendőrökhöz elnök intézett szép és elismerő szavakat. A közgyűlés megejtette a választmány és a számvizsgáló bizottság megválasztását; a választmány tagjai lettek: *Apor Lipót* dr., *Bakonyi Ármin*, *Barcsay Károlyné*, *Füzessy Mártonné*, *Galler Kristóf*, *Gerhauser József*, *Jánossy Gyula*, dr. *Juhász Istvánné*, *Kiss Arnold*, *Kiss Ferenc*, *Klug Péter*, özv. *Krnitsay Gyuláné*, *Lantos Béláné*, *Nagy Ferenc*, *Nemecskay István*, *Nyilassy Pál*, *Piukovits Ödön*, *Raffner Dezső*, *Rohonczy Béla*, *Rohonczy Géza*, *Rosenberg Nándor*, dr. *Simkó Elemérné*, özv. *Szamossy Györgyné*, özv. *Székely Gáborné*, *Tóth Sándor*, *Wréde Vilmos*, *Wréde Vilmosné* és *Zsóter Ferenc*. Számvizsgáló-bizottság elnöke: *Bakonyi Ármin*, tagjai: *Klug Péter* és *Várnay Dezső*. A közgyűlést az elnök meleg szavakkal zárta be.

A Kolozsvári Állatvédő-Egyesület, mely ez évben lépett fennállásának harmadik évtizedébe, jan. 31-én tartotta meg választmányi ülését *Páter Béla* gazdasági akadémiai igazgató elnökle mellett. Jelen voltak: *Kerner Miklósné*, *Mina Jánosné*, *Huber Imre* és *Szabó Imre* tanárok, *Leits Frigyes* dr. ügyvédjelölt *Szentkirályi Ákos* dr. v. tan. fogalmazó, *Török Bálint*, az E. G. E. s. titkára.

Az elnök üdvözölte a megjelenteket s röviden visszapillantva az elmúlt két évtized munkásságára, felkérte őket, hogy az állatvédelem nemes mozgalmát továbbra is buzgalommal szolgálják.

lfj. *Szentkirályi Ákos* dr. előadó terjedelmes jelentésben

számolt be ezután az állatvédelem ügyének mai állásáról s körvonalozta azokat a működési köröket, amelyekkel az állatvédő egyesületek segítik előbbre vinni az emberiséget haladásában.

Működési köreinek megfelelően kell programját elkészítenie az egyesületnek. A tanulók előtt az állatvédelem eszméjének megnyerésére az iskolákban előadások tartandók. Madárnapok rendezendők. Fel kell hívni a szülőket a gyermekek kioktatására. Szükséges egyes pályázatok kiírása és megjutalmazása is. Kérni kell másodsorban a várost, hogy mivel az egyesület segítkezik az állatvédő törvények végrehajtásában, nyújtson bizonyos segílyt. Végül harmadszor az állattulajdonosok, szállítóvállalatok felhívandók az egyesületbe való belépésre. A tagoknak igazolvány adandó, amelyet azok esetleges kegyetlenkedések láttára felmutathatnak a rendőr előtt a segítség igénybevétele céljából.

A jelentés előadása után az abban foglaltakat az ülés magáévá teszi. 818/1914.

A **Temesvári Állatvédő Egyesület** titkára, Bodrossi Lajos tanár, a következő tudósítást küldte be: Felolvasó-ciklusunk ötödik előadását *Fodor Árpád* áll. főgymn. tanár, az O. Á. V. E. főtitkára tartotta „Az ifjúság és az állatvédelem” címen, február 1-én. Egyesületünk ez alkalommal a kat. népszövetség és legényegyesület vendége volt.

Előadó mindenekelőtt az Országos Állatvédő Egyesület üdvözlétét tolmácsolta, majd röviden ecsetelte Temesvári Állatvédő Egyesületünk húsz éves fennállása alatt szerzett érdemeit. Eddig a temesvári egyesület az egyedüli, mely rendszeres állatvédelmi előadásorozatot rendez. Ezen előadások legelsőjéte épen a kat. népszövetség helyi igazgatója, Fucsek Sándor tartotta, ki idézte Rousseau szavait: „Vissza a természethez”. Ő is ebből indul ki; de rá akar mutatni, hogy ezen jelszónak eredeti értelme a mi felfogásunkkal mennyire ellentétben áll. Rousseau szerint a műveltség erkölcstelenségre vezet, az ősalapot jelenti a boldogságot. Rousseau felfogásában a hazáról, vallásról, nevelésről egyáltalában nem osztozhatunk. Hármass jelszavunk: Ki a természetbe! Vissza az igaz keresztény vallásosságához! Előre a kultúrában!

Rátérve ezután előadása tulajdonképeni tárgyára, első sorban az állatvédelem fontosságát fejtegette, nemcsak a hasznosság szempontjából, de önzetlenül is. Számos kedves állatmesét mondott el a jelenlevő ifjúság gyönyörűségére, hogy az állatvédelem mibenlétét megvilágítsa. Majd a tanítókhoz és szülőkhöz fordulva, megmagyarázta, miként nevelhetjük gyermekeinket állatbarátokká. Azután az elemi- és középiskolákban kifejtett tevékenységről számolt be, megemlékezett a cserkészek állatvédő működéséről és hasonló célú angol ifjúsági egyesületekről. Végül azon reményét fejezte ki, hogy a középiskola reformja az állatvédelemnek is több teret fog juttatni, hogy a hangoztatott hármass jelszó szellemében egy új generációt nevelhessünk.

A rendkívül tartalmas, gondolatokban gazdag s mégis népszerű előadást számos állatvédő és mintegy 400 főnyi közönség hallgatta végig, mely az előadót lelkesen ünnepelte. 251/1914.

A **Miskolci Állat és Madárvédő Egyesület** január hó 30-án a városháza nagytermében a M. K. Ornith. Központ vetített képeivel illusztrált előadást tartott a hazai madarak védelméről. Előadó Koncs Sándor tanár, egyesületi titkár volt, akít hálás elismeréssel jutalmazott a szép közönség.

A **Székesfehérvári Madár és Állatvédő Egyesület** január hó 18-án d. e. 10 órakor családias kis ünnepséget tartott, hogy két városi rendőrt és egy mezőrt pénzbeli jutalomban részesítsen. László János és Pap Sándor rendőrök hivatalos állásuk-

ból kifolyólag 62, illetőleg 58 esetben tettek följelentést állatkínzók ellen; Juhász István mezőőr pedig 26 alkalommal mozdította elő a madárvédelem ügyét. Az egyesület a két elsőnek 17—17; az utóbbinak pedig 16 koronát juttatott elismerés gyanánt. A pénzüsszeget, amely kétségkívül buzdító hatású lesz másokra is, hivatalos helyiségében dr. Saára Gyula polgármester osztotta ki igen szép beszéd keretében. Jelen voltak dr. Lauschmann Gyula alelnök, Marosi Arnold titkár és Sággy Lajos rendőrfőkapitány. Dr. Lauschmann Gyula a polgármestert köszöntvén, buzdító szavakkal méltatta a székesfehérvári rendőrség madárvédő munkásságát, Sággy Lajos pedig az egyesületnek köszönte meg, hogy a rendőrség közegeit hivatásának teljesítéséért ki-tüntette. 259/1914.

A **Pozsonyi Állatvédő Egyesület** kilenc rendőrt jutalmazott, kiknek neveit az egyesület a pozsonyi napilapokban köztudomásra hozta. Jutalomban részesült Becker Antal városi helypénzszedő is, aki hatáskörében szintén állatvédő értelemben járt el. — Az egyesület köréből a Pressburger Zeitung febr. 6-ji számában szakavatott figyelmeztetés és felhívás jelent meg ezen cím alatt „A nagy hideg és a madárvilág”. A közlemény útmutatást ad a madarak etetésére és figyelmezteti a közönséget, hogy az egyesület a madárvédőknek és kedvelőknek minden irányban segítségére van. 326/1914.

A **Körmendi Állatvédő Egyesület** elnöke, Perényi Antal prépost-plébános a következőket írja: Az állat-, főleg a madárvédelmet ezen igen hideg téli időszakban nagyobb mértékben gyakoroltuk, mint más években; ezen ügyet előmozdította azon 100 darab Gyermeknaptár, amelyet már mult évi szeptember hóban rendeltünk meg, s október, november hóban a madarakat gondozó tanulók közt osztottuk ki, kik emiatt, kender-, tők-, lenmagot hordanak az iskola szomszédságában felállított etető helyekre. Az iskola minden helyiségében ki van függesztve sok intés: „Ne bánsd a madarakat”, „Ne rabold ki a madarak fészkeit”; ennek az lett a következménye, hogy a vidéki tanítók is felkarolták a madarak gondozását, ezáltal megszűnik a vidéken a madarak elfogása; városhelyen teljesen megszűnt, mert senki sem veszi meg az elfogott madarakat, sőt feljelentik a hatóságoknak a madarak kínzását is.

A körmendi kerületben nagy buzgóságot tanúsítanak a polgáriskolai tanárok: Meisel, Metzling, Pavetits, Berkovich stb.

Nagy feladatot teljesít Sipos Antal hercegi uradalmi főerdész az ő Hamburgból származó etetőivel, a szük teknővel, amelyből egyedül a cinkék ehetnek. Néhány 100 darab fészek-odu ad oltalmat a rendkívüli 25 foku Celsius szerinti hideg ellen. Az etetőhelyek mindenütt a földön evő madarak számára minden irányban megvannak, tők-, kender-, lenmag, más s más fűmag-keverékkel, a madárkalács sem hiányzik. A hegyeken Turcsányi mérnök gondozza a madarakat; a kinlevő telkeken nagy gondot fordít Vizi Jenő úr. A többi állatok kínzása enyhült, de nem szűnt meg; azok a lótulajdonosok, akik fuvaroznak mások számára fát, túlságosan terhelik a lovakat; szintén a gazdasági állatok sem részesülnek kiméletben.

A tagok mind befizették évi járandóságukat dacára annak, hogy a gyűlésre nem szeretnek elmenni, ahol a madárvédelem kiterjesztéséről van szó.

Az etetőhelyeken megjelenik minden faj madár, sőt hivatlan vendégek is, a pirók seregestül. Az ökörszem az udvarokofi keres élelmet, főleg ahol régi tölgyfával tüzelnek, a bubos pityer az országút hulladékain keresi az élelmet, mert az magányos koszton szeret lenni. 205/1914.

HIREK.

Báró Kemény Árpádné, az Orsz. Állatvédő Egyesület buzgó tiszteleti elnöke — mint a báró úr írja — nyolcvan koronát küldött három *selmebányai* derék állatvédő rendőr részére. Selmebánya rendőrkapitánya, *Neugebauer József*, kiváló támogatója az állatvédelemnek; vajha sikerülne állatvédő egyesületet alakítani Selmebányán! *Kemény Árpád báró* úr megígérte, hogy ő és neje a szilágymegyei alakulásokat is előmozdítják.

A szegedi ítélet. Lapunk decemberi számában közöltük, hogy a szegedi járásbíróház Egyházi József 19 éves kocsist egy évi fogházzal és 100 K pénzbüntetéssel sújtotta, ezenkívül 300 K kárösszeg megfizetésére ítélte azért, mert a szegedi köztisztasági vállalat egyik lovának kitépte a nyelvét: A szegedi kir. törvényszék az ítéletet helybenhagyta és a vádlott nem felebezett tovább.

Állatkínzásért csak 8 napig terjedhető elzárással és 200 K-ig terjedhető pénzbüntetéssel lehet a bűntettet sújtani (Kbtk. 86. §.), nem is ezen a címen kapta a vádlott az egy évet, hanem ingó vagyonrongalás vétségéért. (Btk. 418. §.) Az indokolásban azonban alaposan kifejezést nyer e szempont, mint súlyosbító körülmény. „Tettét védekezni nem tudó állattal szemben aziránt érzett bosszújából kifolyólag oly nagyfokú és embertelen kegyetlenséggel követte el, mely nagy lelki elvetemüléstről tesz tanúságot. Vádlott a gondjára bízott lóval állandóan kegyetlenül bánt, sőt a vádbeli esetkor az általa életveszélyesen megsérelmezett lóval tovább fuvarozott és ezáltal folytatólagosan még botrányos állatkínzást is követett el“.

Érdekes még az a körülmény is, hogy ez az állatgyilkos mindvégig tagadta a tárgyaláson tettének szándékosságát, de midőn a tárgyalás végén a bíró megkérdezte, hogy megbánta-e a bűnét, igennel felelt.

Állatvédő szabályrendelet Temes megyében. A földművelésügyi miniszter leküldte hozzánk véleményezésvégelt Temes vármegye állatvédelmi szabályrendelet-tervezetét. E munkálatot minden tekintetben megfelelőnek találtuk. A szabályrendelet a védendő állatfajok leg többje érdekében rendelkezik úgy, hogy módot nyújt az állatok megvédésére mindennemű kínzás, zaklatás és visszaélés ellen. (2061/1913.)

A nagyváradai rendőrség az állatvédelem érdekében azzal a kéréssel fordul a közönséghez, hogy tekintettel a hideg időjárásra, aki csak teheti, szórjon el a háza udvarán magféléket a madarak számára. Remélhetőleg sokan lesznek, akik megszívlelik ezt a kérelmet.

A győri rendőrség a madarak védelméért. *Angyal Armand* dr. főkapitány hírül vevén, hogy Győr város területén az éneklő és hasznos madarakat állítólag gyermekek és madarakkal kereskedő munkátlan egyének pusztítják, megkereste a város tanácsának gazdasági hivatalát, hogy a parkörök, kertészeti és gazdasági alkalmazottak által ellenőriztesse, vajjon a sétányokon, parkokban, erdőkben, gyümölcsösben s általában a város által művelt területeken nincsenek-e madárfogásra alkalmas török, lépes vessző vagy egyéb alkal-

mas eszközök felállítva s nem tartózkodnak-e ott időnkint oly egyének, akikről a madarak üldözése és pusztítása feltehető, kikre a rendőrség figyelme felhívandó. Felkérte az elemi népiskolák s az összes tanintézetek igazgatóságait, hogy növendékeiket arra figyelmeztessék, hogy az énekes és mezőgazdaságra hasznos madarak elfogása, azok fészkeinek és tojásainak elszedése és elpusztítása szigorúan büntetendő kihágás. Utasította a detektiv osztályt, rendőrőrsoket és mezőőrsoket, hogy az e tárgyban kiadott rendelkezéseit fokozott buzgósággal igyekezzenek végrehajtani.

Virtus és állatkínzás. A lapok hírei szerint egy primadonna társulatával együtt Sepsiszentgyörgyről Kézdivásárhelyre költözött. A sepsiszentgyörgyi vasutállomásra két tisztelője fogatán kikísérte és elkísérte a primadonnát szállító vonatot a 45 km.-nyire fekvő Kézdivásárhelyig. A primadonna büszke örömmel tekintette a kupé ablakán a vonattal egyaránt iramodó két fogat tulajdonosát. A két fogat megérkezett ugyan a vonattal egy időben Kézdivásárhelyre, de az egyik fogat egyik lova összeesett, a másikat pedig gazdája agyonlőtte. Midőn az Országos Állatvédő Egyesület ezt a mindenképen céltalan állatkínzást szabályszerű eljárás tárgyává nem tette, az a megfontolás vezérelte, hogy az illetők virtusból cselekedtek és a következményeket nem gondolták meg, vagy túlsokat bíztak állataik munkaképességében.

Állattenyésztő és állatvédő egyesület Erdélyben. Marosvásárhely székhellyel egy „Erdélyrészi eb-, baromfi-, házinyúl-, galambtenyésztő, méhészeti és állatvédelmi egyesület“ alakult febr. 2-án. Célja, az eb, baromfi, házinyúl, galambtenyésztés emelése, a méhészet terjesztése és az állatvédelem. Az egyesület tagja lehet mindenki, nő és férfi egyaránt, aki szükségét látja annak, hogy tömörüléssel e téren is valami történjék, aki az apróállatok tenyésztését és a velük való emberséges bánásmódot szintén szíven viseli, az ügy előmozdítására belépésével kötelezi magát. Évi rendes tagsági díj: 6 koronával van tervezve, mely félévenként lesz fizetendő. Alapító örökös dísztag az, aki egyszersmindenkorra 100 koronát vagy azon felüli összeget fizet. Örökös pártolótag, aki egyszersmindenkorra 50 koronát vagy azon felüli összeget fizet. Alapítótag, aki 5 évi időtartamra egyszersre 20 koronát vagy azon felüli összeget fizet. Rendkívüli pártolótag évi 2 és 1 korona tagsági díjjal. Tervbe van véve husvét vagy pünkösdkor egy rendőr-kutya, vadász és luxus eb bemutatás, egy kotorék-verseny rókára és borzra, baromfi-, házinyúl és galambkiállítás. Csakhogy a kotorékverseny állatvédelmi szempontból kifogás alá esik. Az állatvédelmi szakosztály vezetője dr. Varga Lajos rendőrkapitány.

A Váczi Állatvédő Egyesület alakuló közgyűlése f. é. március hó elsején vasárnap délután 1/24 órakor a városháza nagytermében lesz. Az egyesület védőségét *gróf Csáky Károly* vácegyházmegyei püspök úr vállalta el. Az egyesület létrehozója *Skála Ferenc* m. k. állatorvos. Az alakuló közgyűlésen az Orsz. Állatvédő Egyesület képviselője is megjelenik és előadást tart. Kívánatos volna, ha többen jelennének meg ez ünnepélyes alkalommal az anyaegyesület tagjai közül.

A Besztercei Állatvédő Egyesület alakulása Székely Sándor főállatorvos buzgalmából már annyira előrehaladt, hogy az alakuló közgyűlést március 25-ikére tervezik. Az alispán áll az ügy élén, ő bocsátotta ki a taggyűjtő iveket. A főispán megígérte a védőség elfogadását.

Brassóban is biztosítva láthatjuk már az állatvédő egyesület ügyét. Feiler Dezső több felhívást tett közzé a helyi lapokban és buzgón folyik a taggyűjtés. János Albert állami iskolai igazgatót is felkértük az ügy felkarolására.

Az Országos Ismeretterjesztő Társulat előadás-sorozatán február 8-án, vasárnap délelőtt tizenegy órakor Lendl Adolf dr., a székesfővárosi Állatkert igazgatója az Orsz. Állatvédő Egyesület alelnöke az Urániában *Kepek a madárvilágból* (Kirándulás az Aldunára) címen a hazai madarokról tartott számos gyönyörű vetített képpel kísért előadást. Belépődíj nem volt. Az O. Á. V. E. képviselőjében a főtitkár és Selymessi Ferenc vál. tag volt jelen. Megtelt a nézőtér és a szép közönség hálásan megtapsolta a kellemes és tanulságos előadást, mely az állatvédelem szellemében a szívhez is szólt.

A Szabad Liceum Széchenyi-osztályán (Budapest, VI., ker. Váci-út 21. sz. alatti közs. elemi iskola tornatermében) f. é. február 10-én este 7 órától 8-ig Fodor Árpád tanár főtitkárunk előadást tartott az állatvédelemről, melyet mintegy 200 főnyi közönség nagy érdeklődéssel hallgatott meg.

Emberieség és állatvédelem. „Menschentum und Tierschutz“ címen magas szárnyalású cikket írt dr. Schmitt-Cleve a Resiczaer Zeitung február elseji számába.

Cinkék a gyümölcsösökben. E címen hosszú szakaszerű cikket közölt Alexy Kornél iskolaigazgató, a Nagybányai Állatvédő Egyesület titkára, a *Nagybánya és vidéke* c. lap jan 25-iki számában, melyből átvette a *Nyírvidék* febr. 8-iki száma.

Selyemfarkú locska (*Ampelis garrula*) tömeges jelentkezése Kecskeméten. Egy hét óta ritka kedves vendégeknek örül e város közönsége. Mintegy 150—200 darabból álló, kis fogoly nagyságú madársereg röpdős itt a belterületen nagyobb fákra letelepszene s kedves csicsérgésükkel a közönség figyelmét magukra hívják. A szokatlan hideg hozta őket hozzánk, de valószínű, hogy az élelemhiány is űzi őket oda, hol táplálékhoz juthatnak. Január hó 29-én szobámban különös csicsérgésre lettem figyelmes, kimentem az udvarra, hol egy óriás akácfa tetején mintegy 150 drb, a fa alatt pedig mintegy 50 drb madár csi-csi-hangon csicsérgett. Örömmel néztem a kedves vendégeket, de nemsokáig gyönyörködhettem bennük, mert apró falkaként elrepültek, így nem volt alkalmam tüzetesen megismerni, de közülük Lengyel Imre kereskedelmi iskolai tanár egyet lelőtt s kitömette, amely egy papirkereskedő kirakatába közszemlére került, hol volt alkalmam közelről megtekinteni s miután ezideig ily madarakat vidékünkön nem láttam, feljegyeztem annak küllemét s leírom azok részére, kiknek nem volt alkalmuk ily szép madarat látni. A termete zömök, még

egyszer oly nagy, mint egy verébé, a töviszúró gébicsnél is nagyobb, csakhogy zömökebb testű s így alakja inkább a verébhez hasonló tehát, mint a gébicshez. Csőre ép olyan, mint egy verébé, a felső kávaik csúcsa nem hajlik az alsóra, fejét bronzszínű bóbíta ékesíti, amely dús tollazatból áll. Fejoldalán fekete sáv látható, melle és hasa ólomszürke színű, míg a háta s szárnyainak egy része sötét barna, bronzszínű. Evező tollainak külső része sárga, belső pedig fehér pettyezett. A fark vége sárga, míg a többi részlet, illetve a felső és alsó része barna-vörös. A másodrendű evező tollak végén 5—6 élénk piros színű pontszerű szaru lemez látható. Egy ismerősöm is lőtt ezekből egyet, ki azt állította, hogy a hónalj alatti részleten a tollak közt növényi bogycók voltak, tehát gondoskodik magának mint jó vándor utas elemózsiáról is. Azt sajnálom leginkább, hogy a közönség már azt is tudja, hogy a husa kitűnő, mert igazán kár kedves vendégeinket azzal fogadni, hogy elpusztítsuk őket. Kecskeméten, 1914. évi február hó 4-ik napján. Flóris Rudolf, m. kir. állategészségügyi felügyelő.

Ugyane madárvendégeinkről írt Schenk Jakab, a M. K. Ornithologiai Központ adjunktusa is „Csonttollú madarak Magyarországon“ címen a Pesti Hirlap jan. 30-iki számában. Szerk.

Madárvédelem Tavarnán. E Zemplémmegyei községben gróf Hadik Barkóczy Endre v. b. t. t. 200 holdas parkjában 100 fészekodu ad szállást és 3 ducetető és 6 ablaketető nyújt táplálékot a madaraknak. Az ablaketetőket a grófi család tagjai látják el, a ducetetők-ről pedig id. Szeőts Béla urad. tisztartó gondoskodik. A tavalyi télen 120 kg. kendermagot, 15 kg. tökmagot, 30 kg. napraforgómagot és 12 kg. faggyut kaptak a madarak. Id. Szeőts Béla hosszú cikkben ismerteti a tavarnai madárvédelmet és az egyik ducetetőnek a fényképét is megküldte, csakhogy helyszűke miatt sajnálatunkra egyiket sem közölhetjük.

Egy állatbarát. A Westungarischer Grenzbote c. pozsonyi lap nagy méltánnyalással emlékezik meg Wagner Antal úrról, aki szerény visszavonultságban idejének nagy részét a madárvilág kultuszának szenteli. Midőn a zord idő beáll, a patakok befagynak, az erdők talaját hólepel borítja, az állatbarát bejárja a Pozsonyt környező erdőségeket és ott bizonyos helyeken eleséget szór az éhező madaraknak. Órákat tölt az erdők csöndjében és örömet leli abban, hogy a madarak csapatonként felkeresik az általuk már ismert helyeket.

Cserkészek állatvédelme. A cserkészek, akik a természetben élnek, szívük rokonszenvét a madarakra is kiterjesztik. Egy resicai cserkész a következő felhívást intézte cserkésztársaihoz: „Fiúk! Az őszenk vége. Itt a tél. Ne feledkezzünk meg a cserkésztörvény VI. pontjáról s vegyük gondjainkba a téli időszak kis árváit, a madarakat! A madarak védelme nemcsak abban áll, hogy nem bántjuk őket, hanem főleg abban, hogy segítjük, gyámolítjuk őket. Ha csak tehetjük, segítsük azzal, hogy fészekodvakat állítunk fel számukra. Készítsünk etetőket, melyek lehetnek sima deszkalapok védőfedél alatt. Egy virágcserépet is megtölthetünk kender-

maggal, vagy más madáreleséggel s kiakaszthatjuk két méter magasságban a kert fáin, vagy az udvarban. Ne feledkezzünk meg arról, hogy mindig legyen eleség az etetőn s hogy a hó be ne takarja az eleséget. Minden nap legyen gondunk az etetőre! Így is cselekedhetünk mindennap valami igazi jót. Egy cserkész.

Az életmentő kutya. Az ember leghűségesebb szolgálója a kutya; a gazdáját sohasem csalja meg. Számtalan történet dicséri e derék állat hűségét, éberségét és okosságát. Ilyen eset történt a napokban Hajdúnánáson. Horváth János vasuti pályaudvar kutyája éjfél-tájban gyanusan ugatott és az ajtót kaparta. Az őr felébredt, gúnyát rántott magára és kiment. A kutya előreszaladt és hangos csaholással hívta gazdáját. Dermesztő, csonttörő hideg volt. Az őr már elunta a bandukolást és vissza akart fordulni, de ekkor a kutya oly dühösen és fenyegetően ugrott eléje, hogy kénytelen volt az állatnak engedelmessé válni, erre az hízog ugrándozással és örvendező csaholással vezette őt előre. Körülbelül fél kilométernyi távolságban a vasuti pályatest mellett két, teljesen megdermedt fiúcskát talált az őr, aki nagynehezen becipelte az őrházba és életre dörzsölte őket. Másnap kiderült, hogy a két fiú a debreceni gyermekmenhely kötelékébe tartozik, és tartásra adták ki őket, de nem tudták túrni a rossz bánásmódot és éjnek idején megszöktek. A vasuti sinek mentén akartak eljutni Debrecenbe, de a dermesztő hidegben elbágyadtak és ott fagytak volna meg, ha a vasuti őr kutyája meg nem menti őket.

IRODALOM.

A lótenyésztés és lógondozás alapvonalai. A kisgazdák szükségleteihez mérve. Irta: *Monostori Károly*, kir. tanácsos m. kir. állatorvosi főisk. nyug. tanár. Második kiadás, 105 képpel. Ára fűzve 2 kor. A nagyszámú állatvédelmi állatgyógyászati, állatgyógyászati és állategészségügyi népies szakműveiről előnyösen ismert szerző itt szóbanforgó munkájának 2-ik kiadása mindazt a tudnivalót magában foglalja és pedig a mai színvonalon álló ismeretek szerint, amelyek ezen műve első kiadásában benne vannak, de kiegészítve részint a lefolyt idő alatt felmerült új adatokkal, részint az első kiadásban nem foglalt új képekkel. Terjedelmesen, 190 oldalon tárja az olvasó elé mondandóit, de szót nem szaporít. Tömör, de nem fárasztó, könnyen érthető a tárgyalása és népiesen jó magyaros. Tizenkét része van a könyvnek. Ezekben ismerteti a ló külső és belső testrészeit s életműködéseit; ez állat nagyságát, súlyát, színét, mozgását és életkorának a fogakból való megítélését. Mindazokat szép képekkel teszi érthetőbbé. Bemutatja képekben a hazánkban nagyobb mértékben tenyésztett összes lófajtákat s felvilágosító magyarázatokat ad hozzájuk. Ismerteti hazai állami méneseket, méntelepeket, csikótelepeket, pótlólovász-bizottságokat és felsorol számos magánménest. Tüzetesen szól magyarul a lótenyésztésről, annak formáiról, az azonközben való eljárásokról. Tanulságosan beszél a tenyészanyag megválasztásáról, hasaságról leellésről, szoptatásról, elválasztásról, csikónevelésről, gondozásról. Ismerteti képekkel is felvilágosítva a lóistállót, annak berendezését. Tárgyalja a lónak alkalmas takarmányokat, a takarmányozást, itatást, legeltetést. Az olvasó elé tárja a ló gondozásának, védelmének s patkolásának mibenlétét. Szól a csikó betanításáról, a ló szerszámairól, munkáltatásáról, versenyzetéséről, eladásáról, vásárlásáról, viselkedésében megnyilvánuló számos káros, rossz szokásáról, s az azok elleni küzdelemről, nemkülönben képeket adva mondandóihoz. Tárgyalja a beteg lovak ápolásáról szólva egyáltalán a betegségekre vonatkozó legfőbb tudnivalókat; a gazda által végrehajtható ápolás, segélynyújtás sok formáját. A lovak fertőző betegségei közül tájékoztat: a lép-

fene, takonykór és bőrféreg, a veszettség, a tenyésztés-bénaóság és a rühesség felől. Szóval: amit a lóról, erről a becses, hasznos munkásállatról a lótenyésztőknek, lótartó gazdának és állatvédőknek, hogy boldogulhasson, legfőképpen tudnia kell, ebben a könyvben fellelheti, ebből megtanulhatja.

Aquila 1913. A M. K. Ornithologiai Központ évenként egyszer megjelenő madártani folyóiratának 1913-iki XX. évfolyama napvilágot látott. A második decennium alkalmával melegen üdvözölte az Orsz. Állatvédő Egyesület elnöke a Magyar Kir. Ornithologiai központ nagynevű tudós igazgatóját, Herman Ottót, aki e kiadvánnyal, mely egy kötetben magyar és németnyelven jelenik meg, dicsőséget szerez a magyar névnek az egész világon.

Rendes szép nagy alakjában, gyönyörű címkéjével, 585 lapnyi terjedelemben látjuk a kötetet.

Herman Ottó bevezető cikkében kijelöli a központ jövőbeli irányait, egyik feladatául tűzvéni ki a madárvédelmet is. „Érdekes teletés” címen ugyancsak ő ír a Mezőség madáréletéről.

A kötetben levő érdekes dolgok egy része az idén is a madárvonulásra, a költöző madaraknak alumínium-gyűrűvel való megjelölésére, más része a madarak táplálékaira vonatkozik.

E tárgyak szakszerű méltatása nem tartozik feladataink közé. Bennünket leginkább Csörgőy Titusz „Madárvédelmi tanulmányok 1913-ból” című értekezése érdekel. E jeles értekezés rendes évi jelentése az Ornith. Központ titkárának a magyarországi madárvédelemről, amint azt saját tapasztalatai és a beérkezett kérdőívek alapján összeállította. 109 kérdőív érkezett vissza az állami madárvédelmi telepekről 4234 fészekoduról, 28 jelentés pedig magánosok, egyesületek és községek tulajdonában levő 1831 fészekoduról számol be. A megvizsgált fészekodvak 39·10%-át hasznos madár 13·60%-át veréb, 4·70%-át más állat foglalta el. Ez a közhasznú munka az idén is külön kiadásban jelenik meg és akkor szolgálunk vele ügybarátainknak.

A Szőlőszeti és Borászati Lap Naptára az idén is szentelt lapot az állatvédelemnek. Közli egy francia iskolai könyv állatvédelmi tanításait, két cikkekét az élő ludak kopasztásáról és egyet az amerikai madárvédelemről.

Gazdasági Naptár 1914. A Beszterce-Naszód vármegyei mezőgazdasági bizottság kiadásában és Székely Sándor m. kir. főállatorvos szerkesztésében megjelent Gazdasági Naptár „Szeressük és védjük az állatokat!” című szép és tanulságos cikket közöl.

KÜLFÖLD.

Állatvédelem és az iskolák. A természetvédő egyesületeknek és szövetségüknek köszönhető, hogy folyton fokozódó figyelmet fordítanak a természetvédelem érdekeire. A természetvédők kezdeményezésére egyelőre a frankfurti és gothai közigazgatási hatóságok körrendelvényben figyelmeztették a szakiskolákat, hogy természetrajzi gyűjteményeik gazdagítására és teljességére irányuló ambíciójukban mértéket tartsanak, mert számos állatfaj fennmaradását veszélyeztetik. A hatóságok utalnak arra, hogy a gyűjtemények érdekében elejtett állatok száma igen nagy és leginkább színre és alakra nézve kiváló fajok megszerzésére törekednek, úgy, hogy ezek fogyása már is észlelhető. Ilyenekül többek közül megemlítik a jégmadarat, a harkályt, a bubos bankát, a nem mérges kigyókat, gyikokat és riika pillangókat stb. (2879.)

Természetvédelem és Svájc. Baselben a hírneves Sarasin Pál vezetése mellett nemrég végleg megalakult a Svájci Természetvédők Szövetsége, melynek már is

25.000 tagja van. A szövetség főcélja az, hogy a népet a természetvédelem szükséges voltáról meggyőzze és hogy az alsó Engadinban egy nagy nemzeti állatvédő parkot létesítsen. (2881)

Madárüldözés Tessinben. Az egész Svájcnak eléggé szigorú törvényei vannak, de Svájc olasz részében még nem sikerült a madárüldözést megszüntetni. Szakfolyóiratok szerint a határrendőrök évenként 10—12000 csapdát koboznak el. Bár Tessinben semmiféle vad sincsen, a vadászok száma aránylag mégis igen nagy (156.000 lakos közül 3342 vadász!), ezek pedig mind a madarakat üldözik. (2880)

A Berliner Tierschutzvereine 1912-ben következő nyomtatványmennyiségeket hozott forgalomba: állatvédő naptár 1.699,416, állatvédő olvasókönyvecske 69.596, állatvédő történetek 25.180, egyéb állatvédő elbeszélések és olvasmányok 35.000, állatvédő képeslevelezőlapok 913.063, szorgalmi jegyek 169.385, egyéb füzetek 30.000, röpiratkák (Flugblätter) 2,887.500 stb.

Állatvédő gyermeknapló Berlinben és Budapesten. A Berliner Tierschutzvereine, mely állatvédő naplóiraiból évenként közel két milliót hoz forgalomba, a fővárosban ugyanazt a közönyt panaszolja, mint mi Budapesten. Berlinben az elemi iskolás gyermekek száma egy negyed millió, és ezek közt mindössze 25,000 kelt el.

Madarak téli etetéséről. A Haus, Hof und Garten című folyóiratban egy madárvédő e tárgyról szólva, többek között azt mondja, hogy a cinkék az időnek gyorsan zordra változása esetében, rendes táplálékukat meg nem találván, etetésre szorulnak. A cinke 14—15 óránál tovább nem bírja az éhséget és elpusztul. Az író azt mondja, hogy nem szükséges sok etető, jó darabon elég egy is, mert a cinkék az egész területet rendszeresen naponként háromszor és pedig reggel 8, déli fél 12 és délután 4—5 órakor bejárják és ekkor okvetlen megtalálják az etetőhelyre. A cikkíró azt javasolja, hogy etetőben kizárólag kendermagot, vagy egyéb szemféléket adjunk, hogy a madarak el ne kényesedjenek és el ne hanyagolják a rovartojás-félék keresését. (2878)

Állatvédő kocsis.

Győr város egyik utcáját aszfaltozták. A kiemelt föld elhordásával foglalkozó fuvarosok közül többen nem a legkíméletesebben biztatták lovaikat. Annál jobban kivált közülök egy, ki nemcsak saját állataival bánt emberségesen, hanem a többi kocsist is szelidebb érzelmekre igyekezett indítani. Valóságos prédikációkat tartott nekik az állatvédelemről.

József, így nevezik az állatbarát kocsist, e ritka tulajdonságával felkeltette érdeklődésemet, elmentem gazdájához, hogy bővebb ismereteket szerezzek felőle. Ott hallottam, hogy ő nemcsak lovait — mint ő nevezi, kenyérkereső társait — részesíti szeretetében, hanem mindenféle hasznos állatot védelmébe fogad. Reggel, délben első dolga az udvaron körülnézni, van-e víz a tyukok válujában, eleség a szóróhelyen. Az ő jóvoltából a szárnyasok gyakran kétszer is reggeliznek, bár a háziasszony véleménye szerint, nem érdemlik meg,

mert tojásszükében hagyják az éléskamrát. Ha József estefelé a munkából hazatér, a libák, bármily távoleső részben időznek is az udvarnak, hangos gágogással üdvözlők.

A másik kocsis gondjaira bízott tehén is többször koplalna az ő szorgoskodása nélkül. Gyakran serkenti társát nagyobb szorgalomra. Váltig mondogatja neki: „Iparkodjál, ha később indulsz, azt csak a lovaidd sanylik meg, azokon hozod be a mulasztást, agyonhajszolod őket. Én fél órával előbb indulok, első is vagyok a dologtevő helyen, az én állataim nem indulnak fáradtan a munkára.”

Lovaival úgy beszél, mint emberekkel szokásos. Midőn a kocsit már elővonta, beszél az istállóba: no, elég volt a nyugvás, itt az idő, menjünk dolgozni. — Az állatok nem látszanak figyelni e felszólításra. — „Hallottátok? Forduljatok! — szól be újra — vagy talán azt gondoljátok, parádénak tartanak bennünket? Ebben a drága világban ingyen etetnek? Még csak az kéne.” — A lovak csak nem indulnak. — Tessék hát kísértelni — tovább nem várok —, hangzik ismét a biztatás. Ha erre sem mozdulnak, emeltebb hangon, méltatlankodva szól be újra — hát azt várjátok, hogy könnyörögjek? Azt ugyan várhatjátok. Egy, kettő, einzeln Marsch kifelé. Erre már megindul a jámborabb s utána a másik is. Nincs rá eset, hogy József maga vezesse ki lovait az istállóból. Este addig se lát, se hall, míg állatait rendbe nem hozta, meg is látszik rajtuk a jóltartás és gondozás. Ostorra nincs szüksége.

József különben sem közönséges ember. Nagy darab földet bejárt, több nyelvet beszél, élményeit nagy szobóssággal, élénken tudja előadni. Szívjóságát legjobban elárulja a védtelen állatok iránt nyilvánuló szeretete.

Sok ilyen kocsist óhajtanánk az állatvédelemnek!
Bayné.

GYERMEKEKNEK.

Jézuska gyűrűje.

(Legenda a pásztorleánykáról.)

Irta: Csíte Károly.

Az országút menti árokpart szélén egy kis pásztorleányka üldögélt. Oly kicsi volt az istenadta, hogy inkább illet volna még libapásztornak. Jobb karján füles kosárkát tartott, melybe a szerető édesanyjai kéz ma az utolsó kenyérszeletkét tette, amely házuknál volt. Estére már csak úgy lesz vacsorájuk, ha az őrizetére bízott kis boci hagy tejet az egyetlen, öreg, csonkaszarvu tehenüknél, a Bugyrosnál. Alig várják, hogy annyira megnövekedjék a boci, hogy elválasszathassák anyjától. Akkor eladják, mert nagy szükségük van az árára és az öreg Bugyros tejére is, mely mindennapi táplálékukat adja.

Mig Bugyros buzgón legelészett a bocikájával, a pásztorleányka papsajt levelének a száraiból gyűrűt kötött a bal mutató ujjára. Remekül sikerült is neki. S akkor felmutatta gyűrűs ujját az égre s azt mondta:

— Ezt Jézuskának kötöttem!

Másodszor a kis gyűrűs ujjára akart kötni, de sehogysem sikerült neki. Mikor már ötödször próbálkozott a kötéssel s mégis fölbomlottak újjáról a ráköttözött levélszárak, keserves sírásra fakadt.

Ép' akkor érkezett melléje egy vándor, aki édes szeretettel kérdezte tőle, hogy miért sír?

— Hogyne sírnék — mondta zokogva a kis leány — mikor Jézuskának tudtam gyűrűt kötni, de magamnak nem tudok.

— Próbáld mégegyszer leányom, tán most majd jobban sikerül! — szólt hozzá nyájasan a vándor s mellételepedett az árokpartra.

A kis leány ismét kötéshez fogott s most pompásan el is készült vele. Ujjongva feltartotta ujját:

— Nini! nekem is van gyűrűm és a Jézuskának is.

S ime, amint feltartá kezét, az ő gyűrűje a fénylő napsugárban arannyá változott tündöklő gyémántkővel díszítve.

— Óh be szép, oh be gyönyörű! — ujjongott a kis leány s aztán a vándorhoz fordult.

— Tartsd bácsikám, ujjadat, nekem is kötök gyűrűt!

— Köszönöm, kicsi leánykám, ne vesződj vele; — simítá meg a vándor a kis leányka aranyszőke haját — add át inkább azt, amelyet Jézusnak kötöttél, elviszem neki.

Kicsi kezecskéjét a vándoréba tette a leányka s abban a pillanatban már a vándor ujján volt a Jézuska gyűrűje.

Megcsókolta aztán a vándor bucsuzóul a kis pásztorleányka homlokát s megindult a hosszú nyílegyenes országúton. Merően nézte a kisleány a tovatűnő vándor alakját s úgy látta, hogy amerre elhalad, fényt vet az útra. És mennél tovább halad, az országút folyton emelkedik vele, magasan az égig. S mikor odáig érkezik a vándor, megnyílik az ég, az országút átvezet a tündöklő mennyei útra, melyet jobbról és balról zsolozsmát éneklő angyalok serege szegélyez. Ott halad közöttük a vándor...

— Ó a Jézuska! — susogta csodás örömhlettel a leányka, kezecskéjét szívére szorítva.

Nagy örömét azonban azonnal felváltotta az ijedség. A kis bocika otthagya anyját, sebes vágatással iramodott tova az országúton a vándor után s már-már oly messze szaladt, hogy oly kicsinek látszott, mint egy kis cica.

— Jaj! elvesz a bocikánk! — sikoltotta ijedten a kis pásztorleány s majd kis kacsóját összekulcsolva kiáltott a vándor után:

— Édes Jézuskám, hajtsd vissza a kis bocikánkat!

A bocika abban a pillanatban visszafordult s még sebesebb vágatással iramodott visszafelé. És amint közeledett, aszerint nőtt, folyton növekedett. Mikor anyja mellé érkezett, már oly nagy volt, hogy az öreg Bugyros látszott mellette borjunak.

A kis leány nefelejcskéék szeme a végtelen öröm s csodálat tündéri fényében csillogott.

— Ó volt a Jézuska! Ó növesztette meg bocikánkat! — rebegte imára kulcsolt kezekkel.

TARTALOM: A belügyminiszter állatvédelmi rendelete. — Mivel etessük a madarakat? — Állatvédelmi körutazás. — Madárpusztítás a kalapdíszerért. — *Egyesületi és szövetségi hírek:* Jelentés az Országos Állatvédő Egyesület választmányának a és Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetsége végrehajtóbizottságának f. é. január 30-án tartott együttes üléséről. — *Az Országos Állatvédő Egyesület köréből:* Államtitkárok válasza. — Küldöttség Grimm Gusztáv alelnöknél. — A macskaadó-bizottság. — Köszönet hirlapoknak. — Állatvédő szabályrendelet Győrben. — Bizony Emil végrendelete. — Állatkínzás és madárüldözés. — *A szövetséges egyesületek köréből:* A Gyulafehérvári Állatvédő Egyesület. — A Szombathelyi Állatvédő Egyesület. — A Szeged és Vidéke Állatvédő Egyesület. — A Kolozsvári Állatvédő Egyesület. — A Temesvári Állatvédő Egyesület. — A Miskolci Állat- és Madárvédő Egyesület. — A Székesfehérvári Madár és Állatvédő Egyesület. — A Pozsonyi Állatvédő Egyesület. — A Körmentői Állatvédő Egyesület. — *Hírek:* Báró Kemény Árpádné. — A szegedi ítélet. — Állatvédő szabályrendelet Temes megyében. — A nagyváradi rendőrség. — A győri rendőrség a madarak védelméért. — Virtus és Állatkínzás. — Állattenyésztő és állatvédő egyesület Erdélyben. — A Váci Állatvédő Egyesület alakuló közgyűlése. — Besztercei Állatvédő Egyesület. — Brassóban. — Az Országos Ismeretterjesztő Társulat. — A Szabad Liceum. — Emberiség és állatvédelem. — Cinkék a gyümölcsösökben. — Selyemfarkú locska (Ampelis garrula) tömeges jelentkezése Kecskeméten. — Madárvédelem Tavarnán. — Egy állatbarát. — Cserkészek állatvédelme. — Az élelmentő kutya. — *Irodalom:* A lótenyésztés és lógondozás alapvonalai. — Aquila 1913. — A Szőlészeti és Borászati Lap Naptára. — Gazdasági Naptár 1914. — *Külföld:* Állatvédelem és az iskolák. — Természetvédelem és Svájc. — Madárüldözés Tessinben. — A Berliner Tierschutzverein. — Állatvédő Gyermeknapjár Berlinben, Budapesten. — Madarak téli etetéséről. — Állatvédő kocsis. — *Gyermekeknek:* Jézuska gyűrűje.

Szerkeszti FODOR ÁRPÁD áll. főgimn. tanár,
az O. Á. V. E. főtthkára, felelős szerkesztő.

Az Országos Állatvédő Egyesület helyiségében

(Budapest IX., Ernő-utca 11—13) kaphatók:

MÁDAY-CERNEL. Madárvédelmi törekvések Magyarországon. Ára 3 kor.

Ugyanaz, német nyelven, 2 kor. 40 fill.

MONOSTORI KÁROLY. Lógondozás. Ára 60 fill.

K. NAGY SÁNDOR. Az ember és a kutya. Védekezés a veszettség ellen. 3-ik kiadás. Ára 1 kor.

K. NAGY SÁNDOR. Ne bántsd az állatot! Az állatvédő törvények példákban. 80 képpel. Ára 3 kor.

K. NAGY SÁNDOR. Állatvédők törvénykönyve. Az állatvédelemre vonatkozó összes törvények és rendeletek gyűjteménye. 4-ik bővített kiadás. Ára 2 kor.

SZ. NAGY SÁNDOR. A latorcavölgyi pap. Széchy Gyula rajzaival. Ára kötve 2 korona helyett 1 kor.

BENEDEK ELEK, TURI M. ISTVÁN, PÓSA LAJOS, FÖLDES GÉZA. Elbeszélések az állatvilág köréből. Széchy Gyula rajzaival. Ára kötve 2 kor. helyett 1 kor.

CERNEL ISTVÁN. Az okszerű madárvédelem eszközei. Ára 30 fill.

RÓNA JENŐ. Állattani olvasókönyv. I. rész 3 kor., II. rész 3 kor. 50 fillér.

Dr. KUKULJEVIC JÓZSEF. Magyarország madárvédelmének története, fejlődése és jelenlegi állapota. Ára 1 kor.

Ne kinozd az állatokat! képes fali tábla, ára 2 kor.